

Delavska Pravica

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Po starih potih

Naši socialni demokrati so še vedno verni učenci stare strankarske politične šole. Vse njihovo delavsko udejstvovanje dokazuje, da se v tem oziru niso prav nič poboljšali in smatrajo delavsko gibanje za strujarsko vprašanje, kjer se bijejo razne klike za moč in nadvlado. Mi smo to njihovo, za delavsko gibanje kvarno stališče vedno pobijali. Dobiček od take politike moreta imeti le dva, in sicer kapitalist, ki po mili volji lahko gospodarsko izkorišča razbito delavstvo, politično pa razni strankarski stremuhi, ki po hrbtih svojih sodrugov lahko sedejo na udobna mesta z mastnimi plačami. Škodo od tega pa ima samo delavstvo.

Le tako moremo razumeti staro pesem naših socialdemokratskih voditeljev, da so le oni pravi, zavedni, svobodni in neodvisni delavski borci, vse drugo pa je pripraga meščanstva. Vsakomur je jasno, da vsi delavci ne bodo nikdar socialni demokrati, torej nikdar svetovnonazorno enih misli. Vprav že radi tega je treba nujno pobijati stališče naših socialnih demokratov o kakem monopolu na delavska vprašanja.

Nam ni delavsko vprašanje strankarsko-politično vprašanje, ampak res delavsko vprašanje. Pozitivno stremenje in delovanje Jugoslovanske strokovne zveze, ki v svojem delu vidi v delavcu res delavca in človeka, ustvarjenega po božji podobi, ne pa kak material, s katerim bi se okoristil kak politični stremuh, je že marsikomu štrono zmešalo. Prav radi tega vzvišenega cilja je bila Jugoslovanska strokovna zveza pripravljena za pozitivno sodelovanje z vsakim, ki je pošteno mislil in hotel, čeprav je bil svetovno-nazorno drugačnega mnenja.

Težko je stališče naših socialdemokratov proti tako stvarni in pozitivni delavski politiki naše Jugoslovanske strokovne zveze. Ljudje stare strankarsko-politične šole se nikakor ne morejo uživati v nove resne čase in v stvarno delavsko borbo proti kapitalizmu. Oni še vedno vidijo v krščanski delavski organizaciji hujšega nasprotnika delavstva kakor pa v kapitalizmu. To pa samo radi tega, ker v krščanski delavski organizaciji vidijo konec svojemu političnemu stremuštvi, ki so ga prav lepo negovali v namišljenem monopolu nad delavskim vprašanjem.

Le tako moremo razumeti napad g. dr. Reisman iz Maribora v Laškem na nas, o katerem pišemo na drugem mestu v današnji številki. Ta očitek je že padel seveda tudi v drugih krajih, in kakor zgleda, so sodrugi prav pridno zgrabili to kost, ki jo je vrgel med nje dr. Reisman. Vsakdo pa ve, da pri vprašanju § 219 obrtnega zakona, po katerem izgubijo člani Bratovskih skladnic pravico do tedenske odškodnine od podjetja za slučaj bolezni, ni Jugoslovanska strokovna zveza prav nič sodelovala in ne odločala. Saj smo bili mi celo prvi, ki smo, zavedajoč se hudih posledic za prizadeto delavstvo, prvi priobčili in naši »Delavski pravici« javen protest.

Vsakdo ve, da se dandanes na odločilnih mestih prav malo vpraša za mnenje delavstvo ali pa njegove strokovne organizacije. In če se ne vpraša, se tudi ne dobi odgovora. Kdo naj nosi potem odgovornost? Morda Jugoslovanska strokovna zveza? Zakaj pa ne Osrednje tajništvo Delavskih zbornic, ki morda res premalo posveča pozornosti takim vprašanjem v tako važnem predmetu kot so državni proračuni. Ono ima svoj sedež v Belgradu in lahko pokaže vsaj zanimanje za postavke v proračunu, ki živo zadenejo delavstvo.

Kakor nas boli vsak udarec, ki zadene dandanes delavstvo od katerekoli strani, prav tako smo pripravljeni prav vse storiti tam, kjer gre za

Kovinarsko zborovanje na Jesenicah

Pretekli petek, dne 10. aprila, je imelo delavstvo pri KID svoje javno zborovanje z dnevnim redom: Poročila o poteku pogajanj s KID in protest o ukinitvi § 219 obrtn. zakona in razno.

Po osemndnevnih razpravah s KID o važnih pereh vprašanjih se razvidi, da se iz situacije močno čuti duh sedanega časa in da bo delavstvo moglo močno podpreti moč enotnosti strokovnih organizacij, ki jim naj bo simbol skupnosti in poštene borbe za skupne interese. Kdor bi hotel iz vsega tega enotnega stremljenja izluščiti jedro samo za neka strankarsko opredeljena poveljevanja ali pa vcepljati duha nekega separatizma ali lokalpatriotizma, ta je zaveznik kapitalističnih izkoriščevalcev, ki se močno drže rimskega gesla: »divide et impera«, razdeli in raztrga jih v mišljenju in lahko boš vladal.

Potek pogajanj odseva od prejšnjega števila vloženih sprememb o kolek. pogodbi, od katerih je bil v 13 točkah dosežen sporazum, 9 točk je ostalo nerešenih, za katere bo treba še pogajanj, za nadaljnjih devet KID odločno odklanja razgovore in jih smatra za rešene. Delavstvo je pa odločeno, da jih ne opusti in bo po svojih zastopnikih še govorilo.

Zapostavljenost slovenskih železničarjev

Maribor, 6. aprila 1936.

Vsi slovenski železničarji, zlasti pa delavci iz mariborske delavnice, težko občutijo nerazumljivo zapostavljenost, preko katere v bodoče slovenska javnost ne sme in more več iti.

Po osemnajstih letih, kar smo Slovenci v svobodni državi, smo železničarji, posebno pa iz mariborske delavnice, vedno bolj in bolj prikrajšani. Delavci so dobivali na primer lesne odpadke, takrat ko so vodili delavnico nemški in nemški šefi, predlanskim se je pa še to ustavilo. Sedaj se pa mečejo ti odpadki po vseh kotih in gnijejo, nihče nima koristi, preti pa še nevarnost požara. Zanimivo je, da jih gotovi krogi še vedno dobivajo. Ravno tako smo dobivali prej stalno milo in brisače, sedaj je tudi to odpadlo. Najbolj pa smo prizadeti pri premijah za povečano produkcijo v delavnici, ki se od l. 1931 stalno reducira, tako da je padla od takrat do danes povprečno nad 60%, to se pravi, da zasluži kvalificiran delavec povprečno okrog 250 Din premije (prej 6 do 7 sto). Zgodili so se tudi slučaj, da so zaslužili naši delavci samo 50 Din premije, pa tudi še manj na mesec.

pravico. Predvsem pa se zavedamo, da smo kot organizacija celota in zahtevamo, da se organizacija kot celota tudi upošteva. Kar pa kdo dela preko te celote, pa odgovornosti ne moremo nositi in jo kot taki moramo tudi odklanjati.

Sicer pa naj socialni demokrati le hodijo po stari poti naprej, bodo videli kam bodo prišli. Naše delavstvo, pa tudi ostalo, je že toliko zrelo, da bodo znali dobro ločiti zrno od plev, resnost od neresnosti in pošteno odkritostno besedo od demagogije. Njihov boj proti »klerikalnemu« delavstvu v Jugoslovanski strokovni zvezi postaja mlin na veter, življenje pa gre svojo pot naprej. Časi so drugi kot pa so bili pred desetletji in se bodo razne borbe posameznih klik po meščanskem vzorcu morale rade ali nerade umakniti važnejšemu vprašanju kruha in človeškega dostojanstva. Ta borba pa združuje resne, poštene in idealne ljudi, izključuje pa spekulante vseh barv in vrst.

K ukinitvi § 219 o. z. se je zavzelo stališče. V resoluciji na merodajne faktorje se zahteva, da se ta paragraf zopet uveljavi, ker je to prehud udarec za delavstvo in ni povoda, da bi mogli zastopniki industrije od današnje vlade dobiti tak poklon, ki je zvezan v obliki redukcij plač prizadetega delavstva. Te vsote so bile namreč vračunane pri sklenitvi kolektivne pogodbe iz leta 1934 in jih je sedaj smatrati za redukcijo plač, proti čemur se bo delavstvo KID znalo boriti.

Dalje se je zavzelo tudi stališče v resoluciji, kjer se obravnava vprašanje uveljavljanja obratnih zaupnikov v okviru zakonitosti. Čuti se omalovaževanje obratnih zaupnikov od predstavnikov KID. Kot delavci smo zavzeli stališče, da smo proti vsaki nezakonitosti, tudi od strani podjetij, in da bomo to znali in morali močno in strnjeno braniti. Kdor bo drugače delal, bo delal proti delavstvu in zadel na odpor.

Kot krščanski socialisti smo za močno strnjeno obrambo, ki naj bo lastna vsemu organiziranemu delavstvu KID in da naj si te nikdo ne osvaja in dela računa v tem smislu. Bližnja bodočnost prikazuje to potrebo in krščanski socialisti se je dobro zavedamo. Živi borba!

Kako pa je v drugih delavnicah? Informirani smo in imamo tudi dokaze, da zaslužijo delavci v niški in zagrebški delavnici še danes do 880 Din premije na mesec. Pripomniti pa moramo, da so delavci mariborske delavnice glede usposobljenosti na prvem mestu, saj se v tej delavnici popravljajo vsi salonski in dvorni vozovi. Omembe vredno je pa, da je življenjski standard v Nišu dosti cenejši kot pri nas v obmejnem Mariboru. Člen 40 pravilnika o pomožnem osebju prometnih ustanov pravi, da se osnovna dnevna po draginji mesta, po specialnosti dela in po zmožnosti delavca lahko poviša za kvalificirane delavce do 50%, za polkvalificirane 40% in za težake pa 30%. Tudi to se v naši delavnici ne izvaja, dočim se pa v zgoraj omenjenih delavnicah v Nišu in Zagrebu, pa tudi drugod ta določba izvaja.

Jasno je, da tako postopanje z našim delavstvom silno slabo vpliva na razpoloženje in voljo do dela našega delavca. Marsikdo si bo mislil, kaj neki dela naša strokovna organizacija. Organizacija pravite? Sicer obstoja neka uradna strokovna organizacija železničarjev po imenu »Udruženje jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev«, ampak kaj pa nam pomaga, če služi organizacija samo interesom posameznikov, ne pa celoti. Tudi nimamo zakonitih obratnih zaupnikov, da bi zastopali in branili naše interese v delavnici, dasi to člen 114 pravilnika predvideva.

V zadnjem času beremo v raznih časopisih o demontaži naše industrije. Tudi o naši delavnici se govori že nekaj let, da jo nameravajo premestiti v Kraljevo. To je spet vprašanje naše javnosti. Če mislijo Slovenijo tako sistematično demontirati, bo v nekaj letih gospodarsko in kulturno uničena. Ni to samo zadeva dveh tisočev slovenskih železničarjev, ki bi morali zapustiti svojo domovino, temveč vprašanje slovenskega obmejnega narodnega gospodarstva — vprašanje slovenstva sploh.

**Čitaj in širi
„Delavsko Pravico“**

KONGRES

Zastopnik Kršč. strok. internacionale na kongresu kršč. soc. delavske mladine

Generalni tajnik krščanske strokovne internacionale v Utrechtu na Holandskem P. J. S. Serrarens nam je dne 10. aprila sporočil, da se bo udeležil našega kongresa krščansko socialistične delavske mladine v nedeljo 10. maja.

Vse krščansko delavstvo bo z največjim ve-

seljem pozdravilo v svoji sredi predstavnika svoje strokovne internacionale, ki združuje v svoji zvezi nad milijon krščanskega delavstva v Evropi. Iz Ljubljane bo generalni tajnik Serrarens odpotoval skozi Avstrijo k našim tovarišem na Češkoslovaško in Poljsko.

Navodila skupinam JSZ in MZ

Prijavnice. Nekatere skupine so nam sporočile, da ne bodo pošiljale posebnih prijavnice za vsakega udeleženca, ker se jim to ne zdi potrebno. Kljub temu, če ne bodo rabili kosil, je potrebno, da čim bolj točno vemo, koliko bo udeležencev iz njihovega okrožja. Te skupine naj nam vsaj približno sporoče, koliko svojih ljudi bodo poslane na kongres, posebno pa še, koliko bodo potrebovale vstopnic za predstavo »Boštjana iz predmestja«. Te podatke moramo imeti vsaj do 1. maja, da lahko rezerviramo vstopnice, ker bo dvorana takrat gotovo do zadnjega napolnjena. Zamudniki zaradi tega ne bodo mogli dobiti vstopnic.

Rediteljstvo. V vsaki skupini določite po enega ali več rediteljev, ki bodo še posebno skrbeli za udeležbo na kongresu. Ti naj imajo v pregledu vse udeležence, poskrbe naj za propagando, poberejo denar za kosila oziroma vstopnice, vodijo o vsem tem točen obračun ter nam ga z denarjem vred izroče na dan kongresa v pisarni Jugoslovanske strokovne zveze. Najboljše bo, če to skrb prevzame kdo od odbornikov, predsednik ali tajnik, če le nista preveč zaposlena. Prav tako rediteljstvo bomo uredili tudi pri centrali, ki bo predvsem skrbela za režijo kongresa, pomagala skupinskim rediteljem pri razporejanju kosil itd.

Vstopnice. Vstopnice za »Boštjana iz predmestja« bomo poslali vsem skupinam zadnji teden pred kongresom. Cena bo 4 Din. Reditelji naj jih potem razdele udeležencem in obenem poberejo zanje denar. Listke za kosila bomo prav tako razposlali obenem z vstopnicami in sporočili, kje ima posamezna skupina kosilo. Udeležence bomo morali zaradi velike udeležbe razdeliti na več javnih kuhinj, da bodo lahko vsi pravočasno in dobro postreženi. Vendar pa bodo skupine ostale nerazdeljene. Denar za vstopnice in kosila povsod poberite že pred kongresom ter ga s točnim obračunom vred izročite ta dan v pisarni JSZ v Delavski zbornici. Kjer vam je mogoče, pošljite denar že poprej po položnicah, ki jih bomo poslali vsem skupinam.

Inserati. Ne pozabite na inserate za kongresno številko »Delavske Pravice«, da bo tako čim obširnejša. S tem boste obenem omogočili, da bo brošura, ki jo bomo izdali za kongres, čim lepša in obširnejša.

Slike za brošuro. Skoraj vse skupine so nam že poslale slike, ki smo jih želeli, da jih objavimo v brošuri. Izostale so le nekatere, zato jih opozarjamo, naj to takoj store, da ne bodo po lastni krivdi izpadle iz revije naših skupin. Prav tako nam takoj pošljite tudi opise vaših razmer, kakor

smo vam točno razložili v okrožnici. V nekaj dneh mora biti ves material že v tiskarni, zato zamudniki ne bodo mogli priti v poštev.

Plakati. V prihodnjih dneh vam bomo poslali primerno število plakatov za kongres, ki jih nalepite na vidnih mestih v vašem kraju in okolici. Plakati bodo zelo lepi, umetniško izdelani in

KONGRES

KRŠČANSKO SOCIALISTIČNE DEL. MLADINE

V nedeljo 10. maja 1936 bo priredila
Mladinska zveza JSZ v Ljubljani:

I. kongres krščansko socialistične delavske mladine

Spored:

Ob 9 skupna sv. maša v frančiškanski cerkvi v Ljubljani.

Ob pol 11 zborovanje delavske mladine v dvorani Delavske zbornice.

Ob 15 predstava socialne drame
»Boštjan iz predmestja« v dvorani
Delavske zbornice.

brez dvoma med najlepšimi, kar ste jih v zadnjih letih videli pri nas. Linorez je izdelal slikar-grafik Elko Justin, ki je opremil tudi zadnje knjige Krekove knjižnice. Imeli bodo tudi trajno umetniško vrednost. Kolekovati jih v smislu min. naredbe ne bo treba, ker nimajo pridobitnega značaja.

Kongresne pesmi. Skupinam smo poslali po nekaj izvodov pesmi »Povsod Boga«, ki jo bomo peli skupno ob sklepu zborovanja. Vadite se v skupnem petju te pesmi, da bo zadonela nad vse veličastno. Dopoldne pri zborovanju in popoldne pri predstavi bo sodelovala Krekova godba z Jesenic, ki slovi kot ena najboljših slovenskih godb.

Sladkor

Kilogram sladkorja stane tovarno z vsemi stroški in davčninami 3 do 4,50 Din. Državna trošarina pa znaša na kg 7,50 do 8 Din, torej nad 200% vrednosti blaga. To je tudi glavni vzrok, da v Jugoslaviji leto za letom pada potrošnja sladkorja. Poleg Albanije smo mi zadnji izmed vseh držav v porabi sladkorja, ki spada med najvažnejša življenjska sredstva. Posamezni prebivalec v Jugoslaviji porabi povprečno 5 kg sladkorja, dočim n. pr. v Avstriji 26 kg, na Češkoslovaškem 24, v Švici 40, v Angliji 43, na Madjarskem 11,50 kg itd. Celotna letna potrošnja sladkorja v Jugoslaviji stalno pada. V letu 1929/30 smo porabili še 9049 vagonov sladkorja, lansko leto pa samo še 6810 vagonov. Zaradi padca potrošnje je padla tudi proizvodnja od 11.360 vagonov v letu 1929/30 na 8030 v lanskem letu. Ker imajo sladkorne tovarne v zalogi tudi precejšnje rezerve od prejšnjih let, bo treba v bodoče znatno omejiti sajenje sladkorne pese, kar bo postalo usodno za naše kmečko gospodarstvo. Kljub visoki ceni sladkorja pa sku-

šajo nekatere občine naložiti na sladkor še posebne občinske trošarine.

Pri tem katastrofalnem padanju porabe sladkorja se moramo vprašati: ali ne bi bilo bolj gospodarsko, da se trošarina na sladkor zniža, s tem pa se obenem poveča poraba in proizvodnja. Neizmerno korist od tega bi imelo prebivalstvo, prav tako producenti sladkorne pese, tovarne ne bi več stalno delale na izgubo in tudi država bi zavoljo večje proizvodnje ne trpela nikake škode na trošarini, kvečjemu dobiček. Čudno se nam zdi, da smo pogosto pri tako enostavnih in jasnih računih tako silno kratkovidni in neumni.

Zahvala.

Podpisana se najiskrenejše zahvaljujem tovarišem in tovarišicam za nabrano podporo 400 Din, ki sem jo prejela ob priliki smrti mojega moža. Vsem skupaj: Bog plačaj!

Skofja Loka 6. aprila 1936. Pire Marija.

Kovinarji

Kamnik. V četrtek, 9. aprila, se je vršil dobro obiskan sestanek delavstva tovarne »Titan«, katerega sta sklicali obe delavski organizaciji v podjetju, JSZ in SMRJ. Tovariš Joško Rozman je v izčrpnem govoru poudarjal pomen in potrebo kolektivne delavske pogodbe za delavstvo. Kolektivna pogodba je bila po posameznih točkah soglasno sprejeta. Nato je zastopnik SMRJ Leskovšek poudarjal, kako potrebno je, da nastopa delavstvo enotno v obrambi svojih pravic, ako si hoče priboriti boljšo bodočnost. Na željo mnogih članov je predlagal tovariš Stare, da se v poletnem času spremeni delovni čas tako, da bi se delalo od 6 do 2. Tudi ta predlog je bil z absolutno večino sprejet.

Odločno moramo zanikati vest, ki se širi po tovarni, da je bilo na sestanku sklenjeno, da se bo kolektivna pogodba vložila šele takrat, ko se vrne g. inž. Brand. Kolektivna pogodba se je podjetju predložila v priporočenem pismu 11. t. m. Tovariši in tovarišice! Stojimo trdno ramo ob rami, da to kolektivno pogodbo tudi uveljavimo.

Rudarji

Črna Kaolin. V nedeljo, dne 5. aprila t. l., ob 2 popoldne se je vršil številni obiskan rudarski sestanek, ki ga je vodil predsednik Franc Mali in dal besedo tov. Rozmanu iz Ljubljane. Poročal je med drugim o težkočah, ki izvirajo največ zaradi nezavednosti ali predsodkov posameznih članov. Nezaupanje ali pa sumničenje napram posameznim članom ali odbornikom mora pasti, ker le na ta način bo mogoče dvigniti delavsko zavest in uveljaviti delavsko strokovno organizacijo. Dalje je poročal o delu obratnih zaupnikov, opozoril je tudi na škodljive posledice, ki nastanejo za delavstvo in organizacijo, če ni med člani dovolj discipline in zaupanja. Organizacija mora nositi odgovornost le za tista dejanja in njih posledice, ki se izvrše sporazumno z organizacijo. Člani so tudi odgovorni za ugled organizacije, ki ga bo imela le takrat, če bodo člani res na svojih mestih. Neobhodno potrebna je bila in bo strokovna izobrazba posebno v današnjih časih. Zato ne bodimo zaspanci, ampak aktivni člani, bodimo jekleni značaji, ki se ne omajejo, podpirajmo in naročimo ter čitajmo res delavski tisk, ki je edino naš. V nobeni delavski družini naj ne manjka naša »Delavska pravica«. Tovariši, zavedajmo se, da je le v skupnosti naša rešitev. — K besedi se je oglašil tov. Stare iz Kamnika, ki je poudarjal važnost besed tov. Rozmana, da je le v slogi moč.

Zdraviliški delavci

Slatina-Radenci. V nedeljo, 29. marca, so delavci zborovali. Prišli so v polnem številu. Vkljub temu, da se borimo z velikimi težavami, se trdno držimo. Letos imamo za obratne zaupnike nove tovariše, tako tudi predsednika skupine. Delovni položaj je zaradi prenizkih mezd zelo kritičen. Uprava zdravilišča se postavlja na stališče, da premalo produciramo, dolži nas, da smo manj vredni tako delavski kakor človeški material; tega pa nihče ne razume, da kakršna je plača, tolikšna je prehrana, kakršna prehrana, take so potem tudi naše delovne moči. Nikakor ni krivda na naši strani, če smo slabotni in izstradani, marveč prenizka meza je največ vzrok, katera škoduje nam in podjetju. Zato upamo, da bomo kmalu prišli do povišanja plač in kolektivne pogodbe. Zaupniki so skupno s tajnikom JSZ tov. P. Rozmanom predložili tajniku uprave željo vsega zaposlenega delavstva, da se čimprej pristopi k pogajanjem za kolektivno pogodbo in povišanje plač. Pričakovati je, da se bodo ta pogajanja kmalu vršila. Delavci pa se moramo predvsem sedaj držati strokovne organizacije in biti v pripravljenosti. Hočemo zakoniti delovni čas in v tem času pošteno in primerno plačo. Ne delamo zaradi kratkega časa, ne zaradi sporta itd., marveč zato, da se preživljamo. Zato vsi v organizacijo!

Celjsko okrožje

Celje. Letni pregled naše skupine se je vršil v nedeljo, dne 29. marca v Delavski zbornici. Življenje v preteklem letu je bilo notranje močnejše nego zunanje. To pa more biti le tako dolgo dobro, dokler se to notranje ne dovrši, nakar zavzame delovanje tudi na zunaj svoj širši obseg. K temu je pač poklicano članstvo in vsi, ki iskreno čutijo in mislijo z delavstvom, pa naj bo to tudi inteligent. — Delavske prireditve, katere je

Drobne vesti

110 milijonov Din bo veljala izgradnja pristanišča v Beogradu. Pristanišče bo moderno urejeno in opremljeno z vsem potrebnim. Gradi država.

Uredba o kmetijskih zbornicah je že gotova. Kdaj pa se bo uveljavila, še ni gotovo.

JNS je izdala okrožnico na svoje zaupnike, v kateri jih poziva na ogorčen odpor proti sedanjim vladam. Zaupniki naj širijo med ljudmi nerazpoloženje z raznimi vestmi, da bo vlada vsak čas padla itd. Strašno jim je hudo po ministrskih stolčkih.

Protestirala je Mala antanta na Dunaju proti uvedbi splošne vojne obveznosti. Časopisi so poročali, da Avstrija na ta protest ne bo nič odgovorila.

Feniksa, te velike srednjeevropske zavarovalnice, ni več. Avstrijska vlada je izdala uredbo o novi zavarovalni družbi, katero tvorijo ostanki slavne zavarovalnice in drugi denarni in zavarovalni zavodi. Čujejo se vesti, da je do poloma prišlo največ zato, ker je dajala zavarovalnica ogromne »podpore« režijskim oboroženim organizacijam in legitimistom za borbo proti nacionalnim socialistom. Ravnateljji so bili sami Židje. En ravnatelj se je pred časom že sam sodil, tri so pa sedaj zaprli. Nameščencem bodo občno znižali plače.

Avstrijska notranja borba gre naprej. Režim je uvedel vojaško obveznost, da se bo mogel otepati strašnega navala narodnih socialistov z ene strani in soc. demokratov z druge. Ta neenaka borba traja že nekaj let. Kdo bo zmagal, se ne ve. Te dni je bilo aretiranih večje število policistov in orožniških oficirjev. Štajerska deželna vlada je odpustila iz službe 72 svojih uradnikov. V našo državo se dnevno zatekajo politični pregnanci.

Francoska spomenica, ki so jo sestavili francoski veleposlaniki, je v bistvu eno samo vprašanje na Hitlerja: ali vobče priznava sedanjo teritorialno razdelitev v Evropi, ali ne.

V vzhodni Afriki prodirajo Italijani na severu vedno globlje v deželo. Abesinske čete pa vendar še niso do kraja razbite. Na južni fronti so še močne in v veliki meri neokrnjene.

Društvo narodov po prizadevanju Anglije, katero vznemirja italijansko napredovanje o Abesiniji, zopet obravnava spor med Italijo in Abesinijo. Ker sta pred časom obe državi pristali na sklenitev miru, sta sedaj pozvani, da se začne v okviru Društva narodov stvarno pogajati. Angleži pa v uspeh ne verjamejo in pripravljajo nove sankcije proti Italiji.

Dovoljenje za utrditev Bospora zahteva Turčija od podpisnic lausanske mirovne pogodbe in Društva narodov. Če Turčija dovoljenja ne bo dobila, si ga bo zadržala sama. Ta korak Turčije je bil že dolgo napovedan in pričakovan. Ugoden trenutek zanj pa je prav sedaj, ko so vse evropske sile zaposlene, vsaka s svojo težavo.

Predsednika republike je odstavil španski parlament, ker levica, ki ima večino, ni bila zadovoljna z njim. Izvolili bodo novega čuvarja te demokratske ustave. Dosedanji predsednik je prišel preveč pod vpliv meščanskih interesov in je dopuščal stvari, ki so bile v očitnem nasprotju z republikansko ustavo. Prejšnji režim je pogazil agrarno reformo, zniževal delavske mezde in kršil socialno varstvo pa javno podpiral monarhistični fašizem, republiko pa sramotil in korumpiral državno upravo.

Imela naša skupina tri, so popolnoma zadostovale kulturnemu delu ene sezone. Dan miru, Božična igra ter Voda so bile dokaz, da nočemo ničesar zanemarjati, ničesar pa tudi pretiravati. — Večernih sestankov snov je bila vedno življenjsko važna, kakor tudi dovršeno podana. Razgovori, ki so nujni, niso izostajali. — Članstvo se je udeležilo tudi treh taborov, ki jih je priredila JSZ. Obiskov pri sosednjih skupinah ali celo na taborih izven našega okrožja so imeli odborniki 22. Tam so imeli razgovore, predavanja ter govore. In to je naše gibanje močno podprlo. Na občnem zboru so bili povečini izvoljeni stari odborniki, ki bodo storili vse, seveda s pomočjo zavednih članov, da bo tako naš pokret rasel v dobrobit delavstva ter tudi onih, ki mislijo, da skupnost ni nujna, čeprav po položaju kakor po miselnosti v to skupnost spadajo.

Na belo nedeljo 19. aprila bo dopoldne ob 9 sestanek skupine in Mladinske zveze. Pomenili se bomo o kongresu ter o nadaljnjem delovanju. — Pridite!

Kako dolgo jih bo še ohranil?

Beli in lepi so ti zobje! Vendar je lahko mogoče, da se je na notranji strani že tvoril nevarni zobni kamen, ki je zelo pogosto vzrok težkih zobnih obolenj.

Zdravi zobje so dragocenost! Varujte jih! Čistite svoje zobe redno, zjutraj in zvečer, s Sargovim Kalodontom. Kajti Sargov Kalodont je edina

zobna krema v naši državi, katere vsebuje sulforicinoleat, že neštetokrat preizkušeno sredstvo proti zobnemu kamnu. Samo z rednim čiščenjem zob s Sargovim Kalodontom se odpravi zobni kamen in se prepreči njegova ponovna tvoritev.

★ **Pozor!** Poskusite enkrat novo ustno vodo Kalodont. Koncentrirana sestavina, zelo varčna v uporabi, razkužuje in ugodno osvežuje.

**PROTI
ZOBNEMU
KAMNU**

SARGOV

KALODONT

DOMAČI IZDELEK

Papirničarji zahtevajo odškodnino

Medvode. Dne 6. aprila 1936 je pričela zopet obratovati brusilnica v Medvodah. Tri tedne je delo v tem obratu počivalo in je bilo delavstvo na brezplačnem dopustu. Delo je počivalo vsled tega, ker se je strokovno preizkusila vodna in turbinska moč. Delavstvo je bilo samo par dni prej obveščeno, da se bo delo ustavilo. Sedaj nastane vprašanje kdo bo delavstvu plačal odškodnino za izgubljeni zaslužek. Prizadetih je okoli 40 delavcev, ki so izgubili 700 delovnih dni ali nad 30.000 Din na zaslužku. Združene papirnice se izgovarjajo na ministarstvo, češ, da je ono odredilo merjenje vodne moči. Oblasti pa se zopet sklicujejo na papirnice, češ, da je to njihov interes. Delavstvo je ostalo cele tri tedne brez zaslužka in to tik pred velikonočnimi prazniki, ko je potreba v delavski družini po zaslužku največja.

V navedenem podjetju delavstvo zgubi itak veliko delovnih dni, ker je obratovanje večkrat moteno vsled pojavljajočih nedostatkov, kateri se zaradi nezadostne tehnične opreme obrata ne mo-

rejo preprečiti. Ali je bilo potrebno, da je radi merjenja vodne moči delo počivalo cele tri tedne? Kdo je zavlačeval, da se to ni izvršilo v krajšem času ali sploh tako, da delo ne bi bilo v toliki meri moteno. Intervenirali smo pri oblasteh, da se zadeva pospeši, dobili pa smo odgovor, da podjetje ni še izvršilo vseh priprav za komisijski ogled. Papirnice niso pri tem trpele nikake škode. Trpelo je le delavstvo, ki ni imelo zaslužka. Z vso upravičenostjo sme delavstvo zahtevati odškodnino za izgubljene mezde. To odškodnino naj plačajo Združene papirnice, ki so tudi odredile ustavitev obrata, oziroma brezplačnega dopusta delavstvu in to brez zakonitega odpovednega roka. Če papirnice smatrajo, da same pri tem ne nosijo odgovornosti, naj se potem same potrudijo, da plača odškodnino tisti, ki pri tem nosi odgovornost. Delavstvo je v službi Združenih papirnic in ima pravno pravico, da od teh zahteva odškodnino za izgubljen zaslužek.

Novi bakreni rudnik

V okolici borskega rudnika v Srbiji so našli velika ležišča bakra in celo zlata in srebra. Neka angleška družba je takoj dobila koncesijo za izrabljanje teh zemskih bogastev. Na leto bo mogoče izkopati do 40.000 ton čistega bakra in do 60.000 unč zlata. Podjetje je zelo dobičkonosno, saj bo proizvodnja neprimerno cenejša kakor n. pr. v rudnikih Rodezije ali v Čilu, kjer znašajo proizvodni stroški za 1 tona rude do 20 funtov, pri nas pa kvečjemu 12,5 funtov. Pravijo da zato, ker bodo obenem pridobivali tudi zlato, v resnici pa

so temu najbrž vzrok nizke mezde in poceni koncesije.

Tako bomo imeli v Jugoslaviji spet eno inozemsko podjetje več, dočim naši domači kapitalisti, mesto da bi vložili denar v domača podjetja, rajši vlagajo svoj kapital v Švici in drugod. Jugoslovani pa s svojim rudniškim bogastvom bogatimo tujce, kateri nam izkazujejo hvaležnost za to kvečjemu s sramotno nizkimi mezdami. Doklej bomo še tako kratkovidni?

Nameščenski vestnik Delovni čas

V zadnji številki »Trgovskega lista« smo čitali članek z gornjim naslovom, in sicer piše: »Na dnevnem redu prihodnje konference Mednarodnega urada za delo je 40-urnik. Vsem 61 vladam, ki so zastopane pri Uradu, bo predložen definitivni načrt za uvedbo tega delovnika. Večina držav je 45-urnik že sprejela. V Združenih državah Severne Amerike je 40-urnik v večini poklicih izveden, v Italiji celo povsod. Najslabši delovni čas je še vedno v Jugoslaviji, kjer ni bilo mogoče dokazati niti v enem podjetju delovnega časa izpod 47 ur tedensko. Do-

gaja pa se tudi, da traja delovni čas do 60 ur tedensko.« — K temu članku pripominjamo, da je treba pogledati samo na naše trgovske pomočnike, ki so v mestih zaposleni do 10 ur, na deželi pa tudi do 11 ur dnevno. Medtem, ko se drugod menijo že v uvedbi 40-urnega delovnega tedna, pri nas še vedno bijemo boj za 48-urnik, ki se še ni uveljavil. Značilna pa je ugotovitev v gornjem članku, da imamo pri nas v Jugoslaviji najdaljši delovni čas, kar se pravi, da se najhuje izrablja delovno ljudstvo.

Naša zunanja trgovina

Trgovinska politika naše države se bo bistveno spremenila. Vlada je izdala odredbe o nadzoru in usmerjevanju našega uvoza in izvoza. Jugoslavija je bila do sedaj ena tistih redkih držav, ki so kljub krizi obdržale načelo svobodne trgovine. Med tem ko so evropske in izvenevropske države zapovrstjo urejale svojo zunanjo trgovino po kontingentih in uvoznih prepovedih, je ostal uvoz v našo državo popolnoma neoviran. In tako se je zgodilo, da je morala naša Narodna banka stalno dajati devize za uvoženo blago. L. 1935 smo imeli trgovinsko bilanco aktivno za okoli 330 milijonov dinarjev, kljub temu pa je morala Narodna banka dati 500 milijonov za devize. Okoli 700 milijonov pa je ostalo napol zamrznjenih v kliringih (Italija, Nemčija). V ti dve državi smo izvažali ogromno več kot smo iz njih uvažali. Iz Nizozemske in Francije na primer pa smo dosti več izvažali kot pa je šlo tja naše robe. In to razliko smo morali plačati v gotovem denarju. Odslej pa se bo ravnala naša država po načelu: kolikor v neko državo prodamo, toliko bomo tam kupili.

Ali in v koliki meri bo vplivala ta ekonomska

načelna sprememba praktično na izboljšanje naših gospodarskih prilik, utegne pokazati že bližnja bodočnost. Današnjega neznosnega stanja so v veliki meri krivi naši izvozniki, ki so v svoji komodnosti in neaktivnosti ter kratkovidnosti kljub italijanski lekciji napravili prav isto usodno napako z Nemčijo. Niso pa se prav nič trudili najti novih trgov in uvažati v države s svobodno trgovino in dobrim denarjem. Zagrešila pa je tudi mnogo država, ki je pustila svoboden uvoz dragih luksuznih predmetov, ki nam niso prav nič potrebni. Mislimo, da je v teh dveh točkah glavna hiba naše zunanje trgovine in v splošnem vzrok sedanje mizerije pri nas, katere spriči naravnega bogastva in lege naše države ne bi bilo treba. Če bodo nove odredbe pomenile začetek spremembe v teh smereh, jih toplo pozdravljamo, ker bodo izboljšale bedno stanje ogromne večine prebivalstva države. Odločno pa jih odklanjamo, da bi hotel kapital na ta način še bolj pritisniti na kmetijske in delavske sloje ter jih tako gospodarsko in politično vklemiti v novo tlačanstvo. — P.

Delavsko zavarovanje

V »Delavski Pravici« z dne 20. marca 1936 smo priobčili člančič z naslovom »Delavsko zavarovanje«, kjer se člani urada pritožujejo, da zavod pošilja svoje nadzornike po deželi, katerim je, kakor pravi dopis, ali naročeno ali samo da pokažejo čim večji efekt pri redukciji bolnih članov in ti gospodje brezobzirno nastopajo pri nadpregledih. Skupina se je pismeno pritožila na urad.

Na to pritožbo se je na našo skupino Nazarje pri Mozirju oglašil urad z dopisom, v katerem pravi, da je bil g. šefzdravnik urada pri nadpregledu v Mozirju res slabe volje, to pa samo zavoljo enega člana, ki je prišel v ordinacijo z dvema palicama, čeprav je bil prelom kosti že popolnoma brez vsakih posledic zaceljen.

Ker je bila želja urada, da »Pravica« ta članek v toliko popravi, da bo ustrezal resnici, smo se obrnili na skupino glede tega primera, na kar nam je ta odgovorila, da ta ugotovitev glede prizadetega odgovarja, da pa prizadeti ni član skupine JSZ Nazarje.

S to ugotovitvijo poedinega primera pa še ni podan zadosten dokaz, da se pri nadpregledih nastopa prestrogo in da se ne izločajo samo simulanti ampak tudi člani, ki še ne morejo delati. Tak vtis so dobili člani v času nadpregledov v Mozirju, Lubnem, Šoštanju in drugih krajih.

Ker je socialno zavarovanje, kakor smo že večkrat poudarili, zelo važno, bomo podobnim pojavom v korist delavstva in ugledu urada posve-

Jože Gostinčar:

Liga za pravico do dela

Približno pred dvema leti je ekonomist (človek, ki se bavi z gospodarsko vedo) Jak. Duboin v Parizu kakih 300 poslušalcev tako navdušil, da so sklenili takoj ustanoviti »Ligo« za razširjenje misli, ki so jih čuli. Nastala je liga za pravico do dela in družabni napredek. Takoj za tem je bila pa ustanovljena skupina mladih in skupina »Dinamo«. Zadnja je razdeljena na stroke, ki so sestavljene iz strokovnjakov vseh vrst in imajo nalogo, da izdelajo velik tehnični načrt za gospodarski in družabni preporod. V dveh letih so dosegli velike uspehe.

Kako misli ekonomist Duboin in »Dinamo«? »Današnja kriza ni prehodna, kakršne so se pojavljale od časa do časa. Sedaj je nastala agonija (umiranje) celotnega sistema (gospodar. ustroja).

Današnji sistem je nastal »v dobi manjkanja«, to je v onem času, ko ljudje niso mogli toliko proizvajati, kolikor so potrebovali (ker niso imeli za to potrebnih moči). Danes je pa celo v najnaprednejših zemljah prišlo do preobilice. Ljudje so sedaj sposobni, da producirajo, kolikor jim je potrebno za najbolj udobno življenje. »Dinamo« navaja v dokaz številke, ki izgledajo fantastične (neverjetne).

Ako se orje zemlja srednje vrste 20 centimetrov globoko, se more dnevno izorati: z dvema voloma 20 arov, z dvema konjema 50 arov, s traktorjem 30 konjskih sil dva in pol hektara, z mo-

dernim strojem 300 konjskih sil pa 35 hektarov. V prvem slučaju z dvema voloma znosi delavska dnina za 30 arov 18 frankov. V zadnjem slučaju za 3500 izoranih arov odpade na dnino delavca 60 frankov. V prvem slučaju stane oranje za hektar 100 frankov, v zadnjem pa samo 20 frankov. Število delavcev, ki bi se oprostili poljedelskega posla, je ogromno. S pomočjo kombiniranih (združenih) strojev za žetev in mlačev bi en delavec mogel izvršiti delo za 160 delavcev. Ko bi se vse francosko kmetijstvo preskrbelo z modernimi sredstvi za delo, bi 60% poljedelcem ne bilo potrebno delati. To ni nemogoče. Ko bi se zaposlile francoske fabrike, ki sedaj ne delajo ali delajo samo nekoliko, bi v teku enega leta, ali pa še nekoliko prej, mogle izdelati 50.000 traktorjev, kolikor jih je francoskim kmetom potrebno. Potem bi tri do štiri sto tisoč kmetov ne bilo potreba več orati.

V industriji izgledajo številke še bolj fantastične (neverjetne). V Kanadi je ob priliki kopanja velenskega kanala pet »kubikašev« (akorderjev) izvršilo s stroji delo, za katero je bilo l. 1865. pri kopanju sueškega kanala potrebno 4000 kubikašev.

Na moderni ladji »Kalifornija« vrše trije delavci v belih bluzah delo, za katero je bilo na starih ladjah potrebno 120 zagorelih kurilcev. Dobra pletilka (štrikarica) more pri pletenju zajeti največ 120 petelj v eni minuti. Najmodernejši stroj, ki izdeluje pletenine, pa zajame 480.000 petelj v istem času. V najmodernejši tovarni, ki je nameščena s takimi stroji, ena sama delavka z nekoliko pomočnicami nadzoruje delo 240 takih strojev.

Višek nesramnosti

Laško, 10. aprila 1936.

Na sv. Jožefa dan je imela »Splošna delavska zveza Jugoslavije« javno zborovanje. Kot glavna govornika sta nastopila gg. dr. Reisman in Eržen, oba iz Maribora. Ko so govorniki končali, je med drugimi prošil za besedo tudi tovariš Lešnik. G. dr. Reisman je pa protestiral proti temu, češ: »Vi ste kasirali § 219 obrt. zakona.« S tem »Vi« je menil g. dr. Reisman naš kršč. socialistični pokret.

Če bi vršel tako nesramnost v obraz delavcu, ki je borec vedno v sprednjih vrstah, delavec, ki se ne briga za delavska vprašanja, bi tak izpad še razumeli. Tak nezaveden delavec najrajši naseda lažem. Toda to nesramnost je izustil advokat, ki pravi povrh še, da simpatizira z delavstvom, saj z gotovim delom delavstva. Dr. Reisman bi pač moral poznati dejanski položaj in ga tudi pozna. Zato je to napravil iz čisto določenega namena. Menil je, da bo s tem kaj pridobil za socialiste. Pa se je silno zmotil. Tudi pošten delavec v nasprotnem taboru obsoja tako ogabnost. Ti delavci dobro vedo, da dela v korist kapitalizma, kdor cepi in razdvaja delavstvo. In taki izpadi morajo nujno roditi pri nepoučenem delu delavstva sovraštvo. Neglede na to, da je napravil odvnetnik Reisman veliko krivico našemu pokretu, odločno protestiramo proti takim nastopom s splošnega delavskega stališča. Kdor se ne zaveda, da mora s svojim nastopom le graditi in pomagati k moralnemu dvigu delavstva in k spoznanju, da je le v skupnosti moč, naj ostane doma. Tak še ni in še dolgo časa ne bo delavski ali pa, če hočete, socialistični pokretaš.

Za stavbeno dobo 1936

Vam nudi železnina

Fr. Stupica

Ljubljana, Gosposvetska cesta 1

ves stavbni material:

Trboveljski cement, betonsko in drugo železo, pločevino, črpalke, okovje, vse predmete za kopalnice i. t. d. — Poskusite!

čali vso pozornost. Naše članstvo po deželi pa prosimo, da nas o vseh eventualnih nepravilnostih stalno obvešča.

Stroj sam vdevlje nit, če se pretrga. Delavka samo gleda, da stroju ne zmanjka niti. L. 1914 je mogel opekarski delavec narediti dnevno 450 opek. Današnje delo enega delavca pa doseže 18.000 opek dnevno. Za izgotovitev enega avtomobila je bilo leta 1904 potrebno 1291 delovnih ur, leta 1923 123 ur, leta 1929 pa 92 ur.

Ne izdelava se preveč, premalo se porabi.

Zastopniki stare gospodarske šole trdijo, da je uporaba in zloraba strojev privedla do nadprodukcije izdelkov in da je to vzrok krize in brezposelnosti. — Skupina »Dinamo« trdi, da ni preveč izdelkov in pridelkov. O prevelikem izdelovanju bi se moglo govoriti, če bi bili vsi siti in zadovoljni in bi nič več ne želeli. Dajte blago zastonj ali pa vsaj po nizki ceni, pa boste videli, če je preveč izdelanega (in pridelanega). Sedaj je na svetu 30 milijonov brezposelnih. Ako ima vsakdo od njih le tri družinske člane, znači to 120 milijonov lačnih in golih. Tem je dodati še veliko milijonov ljudi, ki se hranijo in oblačijo nezadostno in slabo. (Pri nas v Sloveniji vsi tovarniški delavci, pa že tudi kmečki ljudje.) Kako se more govoriti o nadprodukciji? Ne proizvajajo se preveč, temveč se premalo porablja. Danes more samo oni zadovoljevati svoje potrebe, ki ima denar. Denar se pa more dobiti samo z delom. Medtem pa postaja delo vsak dan manj potrebno (ker dela stroj).

Teoretiki lige pravice do dela dokazujejo, da vsa do sedaj dognana sredstva za zdravljenje krize te ne ublažujejo, temveč še poslabšujejo.

(Dalje prihi.)